

Katedra trestního práva

Posudek na rigorózní práci Mgr. Zdeňka Miky „K trestní odpovědnosti ve zdravotnictví“

Předložená rigorózní práce obsahuje 104 stran textu a je členěna do úvodu, čtyř hlavních kapitol a závěru. Okruh použité literatury je poměrně obsáhlý a zahrnuje i několik zahraničních prací. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Po formální stránce splňuje předložená rigorózní práce všechny požadavky na ni kladené.

Autor si za téma své práce zvolil problematiku rozhodně aktuální, neboť ačkoliv jí odborná literatura věnuje pozornost, jde stále o problematiku místy spornou a diskutní, a to jak v odborné veřejnosti, tak i mezi laiky, takže jej zpracování je proto určitě žádoucí a přínosné, jak z teoretického, tak i z praktického hlediska.

Po stručném úvodu, ve kterém mimo jiné autor charakterizuje zaměření a cíl své práce, se nejdříve věnuje pojmu „lex artis“. S autorem třeba souhlasit, že uvedený pojem, jakkoliv jej odborná literatura hojně používá, a to nejen v souvislosti s odpovědností ve zdravotnictví, nemá zcela jasně vymezený obsah, když po období jeho širokého a téměř všeobjímajícího pojmání se v poslední době lze setkat s tendencemi po obsahovém zužování. Rovněž třeba dát autoru za pravdu, že Úmluva o biomedicině má zcela zásadní význam pro nahlížení na vztah: lékař (zdravotník) – pacient (klient).

Jádrem práce jsou třetí a čtvrtá kapitola práce, zabývající se trestněprávními aspekty postupu lege artis. Důvodně autor hned zkraje své analýzy akcentuje tezi, že trestněprávní represe je „ultima ratio“ právního řešení vztahu mezi lékařem a pacientem, který je ze své podstaty soukromoprávní povahy. Autorova kritika opačných tendencí je proto zcela namístě. Jakkoliv problematika trestní odpovědnosti právnických osob je zmiňována pouze okrajově, třeba přisvědčit autorově výtce, že okruh trestných činů, které lze právnické osobě přičítat, téměř zcela pomíjí delikty proti životu a zdraví, ačkoliv jejich přičítání právnické osobě by mohlo být velmi praktické a potřebné. Výklad relevantních institutů obecné části, který autor podává, je v zásadě správný. Snad větší pozornost mohla být věnována odlišení zvláštní povinnosti konat (§ 112 tr. zák.), jejíž opomenutí zakládá odpovědnost za trestné činy proti životu a zdraví (nepravé omisivní delikty) na straně jedné od povinnosti poskytnout pomoc, kterou má na mysli ustanovení § 150 odst. 2 tr. zák. o trestném činu neposkytnutí pomoci na straně druhé. K partii o okolnostech vylučujících protiprávnost sluší poznamenat, že někteří autoři považují „lékařský zákrok“ za specifickou okolnost vylučující protiprávnost zásahu do osobnostních práv i do práv na ochranu zdraví. Positivně na druhé straně třeba hodnotit, že si autor všímá i často opomíjené problematiky trestání lékařů (zdravotnických pracovníků), a to právě s ohledem na specifika zdravotnictví a deklarovaný účel trestu. Ačkoliv název čtvrté

kapitoly práce je poněkud zavádějící, protože autor zde analyzuje i jiné znaky trestných činů, je třeba autorovi přisvědčit v tom, že posuzování zavinění a zejména objektivního a subjektivního kritéria nedbalosti bývá u trestných činů ve zdravotnictví zvláště obtížné a složité, neboť do úvahy zde vstupuje velké množství objektivních i subjektivních faktorů, které nadto v konkrétním případě nejsou vždy předem známé a ovlivnitelné.

Meritum práce pak poměrně účelně doplňuje kapitola pátá, věnovaná významu znaleckého zkoumání při posuzování trestní odpovědnosti lékařů a jiných zdravotnických pracovníků.

V závěru své práce autor shrnuje poznatky, ke kterým ve své práci dospěl, a to zejména pokud jde o obsah klíčového pojmu „lex artis“.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit kladně. Autor prokázal, že se do náležité hloubky seznámil se zkoumanou problematikou a jejími širšími souvislostmi, a to zejména na podkladě bohaté odborné literatury a judikatury, se kterými pracoval. Kladem práce je rovněž kritický přístup autora k analyzovaným pramenům a schopnost kvalifikovaně formulovat vlastní stanoviska a závěry. Jinak chvályhodná snaha autora po nalezení vzájemných souvztažností ovšem místy způsobuje poněkud obtížnější orientaci v textu. Autor prokázal schopnost samostatné odborné a tvůrčí práce.

Po formální i po obsahové stránce je předložená práce způsobilým podkladem pro obhajobu.

Při ústní obhajobě své práce by se autor mohl vyjádřit k otázce, jaká jsou objektivní a subjektivní hlediska pro posuzování nedbalostního zavinění, a to jednak v obecné rovině a jednak ve zdravotnictví zvláště.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě a rigorózní zkoušce byl Mgr. Zdeňku Mikovi udělen titul doktora práv.

V Praze dne 10.3.2015

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
konzultant